

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.6
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.9/6 din 25 septembrie 2015*

CURRICULUM
la disciplina

**„ COOPERAREA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ
ÎN MATERIE CIVILĂ ȘI PENALĂ ”**

(candidați la funcții de judecător și procuror)

AUTORI:

Violeta COJOCARU,

Doctor habilitat în drept, profesor universitar

Alexandru MOLCEAN,

Manager de program, Secția Justiția Penală și Aplicare a Legii

_____ AVIZAT
Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

În tratarea disciplinei a fost reținută concepția largă a cooperării judiciare internaționale și anume notificarea și comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în străinătate, obținerea de probe în străinătate în materie penală, civilă și comercială, informații asupra dreptului străin, accesul internațional la justiție, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în străinătate, protecția internațională a minorilor, supralegalizarea/aplicarea apostilei actelor oficiale pentru a-și produce efectele în străinătate, etc.

Multitudinea instrumentelor internaționale în domeniul cooperării judiciare internaționale în materie penală și civilă, a modalităților de comunicare, a declarațiilor și rezervelor statelor - parte la convențiile internaționale, a limbilor de lucru solicitate pentru traducerea actelor în străinătate, precum și a formularelor – tip, a făcut indispensabilă punerea la dispoziția audiențelor a unei actualizări a stadiului relațiilor internaționale ale Republicii Moldova în domeniul asistenței judiciare.

Prezentul curriculum conține o expunere succintă a celor mai importante aspecte de asistență judiciară internațională. Cursul are ca scop cultivarea la audienți a anumitor aptitudini care să ușureze nu numai cunoașterea instrumentelor internaționale, ci și aplicarea acestora prin formularea unor deprinderi în scopul utilizării lor corecte și eficiente în practică. Obiectivul principal al acestui curs este studierea și aprofundarea instituțiilor care guvernează activitatea complexă de cooperare judiciară internațională, precum și a principalelor forme de cooperare judiciară internațională în materie civilă și penală. De asemenea, printre obiectivele propuse este însușirea cunoștințelor despre metodele și mijloacele tehnice moderne utilizate în activitatea de prevenire și combatere a criminalității transfrontaliere, cât și în activitatea de identificare, prindere și tragere la răspundere penală a persoanelor implicate în săvârșirea de crime internaționale. Cooperarea judiciară în materie penală are drept scop stabilirea unui spațiu comun de libertate, de securitate și de justiție ce răspunde încrederii mutuale între sistemele justiției penale din diferite state, care se sprijină pe principiile libertății și democrației statului de drept și respectă drepturile fundamentale garantate de Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Disciplina este preconizată de a fi realizată sub diverse forme de instruire – curs, ore practice, lucrul individual pentru fiecare aspect de asistență judiciară internațională în materie penală și civilă. Curriculumul reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și buneii manifestări în câmpul muncii al viitorilor judecători și procurori.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei *Cooperarea juridică internațională în materie civilă și penală* audientul va obține următoarele competențe:

- Capacitatea de a identifica conceptele principale din domeniul cooperării judiciare internaționale;
- Capacitatea de a determina normele naționale sau internaționale aplicabile pentru examinarea și soluționarea situațiilor litigioase;
- Capacitatea de a analiza cadrul legal național din punct de vedere al compatibilității acestuia cu standardele internaționale,
- Capacitatea de a interpreta și aplica principiile generale la analiza studiilor de caz sau cauzelor ipotetice;
- Capacitatea de a poseda și valorifica abilitățile practice;
- Capacitatea de a motiva deciziile luate prin prisma normelor de drept național și internațional.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

Ca finalitate a studiului disciplinei *Cooperarea juridică internațională în materie civilă și penală* audientul va fi capabil să:

- aplice corect legislația națională și cea internațională în acest domeniu;
- cunoască organele centrale responsabile în aplicarea tratatelor internaționale, precum și organele naționale de competență cărora ține efectuarea acțiunilor procesuale solicitate de alte state;
- aplice corect instrumentele internaționale multilaterale și cele bilaterale, ținând cont de rezervele formulate de fiecare stat-membru la aceste tratate;
- utilizeze unele metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare a instrumentelor internaționale de cooperare judiciară internațională în materie civilă și penală;
- soluționeze spețe care au mai multe opțiuni de aplicare a tratatelor internaționale;
- întocmească o comisie rogatorie cu solicitarea efectuării a mai multor acțiuni procesuale;
- aprecieze modul de interacțiune cu organele implicate în efectuarea acțiunilor procesuale solicitate de alte state;
- posede aptitudini practice privind întocmirea actelor procesuale în urma executării cererilor de acordare a asistenței juridice internaționale parvenite din străinătate;
- exprime viziunii proprii asupra perspectivelor dezvoltării cooperării judiciare prin prisma tendinței de unificare a dreptului la nivel european și internațional;
- aplice metodele de cercetare științifică în cadrul activității de cercetare.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Cooperarea juridică internațională în materie civilă și penală	V. Cojocaru Al. Molcean	I	26	6	20	Colocviu

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore Practice
1.	Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie civilă. Instrumente bilaterale interstatale. Legislația Uniunii Europene.	4	0
2.	Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie penală. Instrumente bilaterale interstatale. Legislația Uniunii Europene.	2	0
3.	Actele de procedură. Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare. Cererea de asistență judiciară internațională.	0	2

4.	Comisiile rogatorii internaționale. Citarea martorilor și a experților.	0	2
5.	Solicitări de informații și acte extrajudiciare. Obținerea de informații referitoare la dreptul străin.	0	2
6.	Aspecte civile de cooperare în domeniul stării civile. Obținerea pensiei de întreținere. Încuviințarea adopției. Particularități de cooperare în materie succesorală.	0	2
7.	Proceduri speciale în cadrul Uniunii Europene: somația europeană de plată, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, obținerea pensiei de întreținere din străinătate, proceduri colective.	0	2
8.	Extrădarea. Procedura extrădării în cazul în care Republica Moldova este stat solicitant. Procedura extrădării în cazul în care Republica Moldova este stat solicitat.	0	2
9.	Transferul persoanelor condamnate. Republica Moldova ca stat de condamnare. Republica Moldova ca stat de executare.	0	2
10.	Transferul de proceduri în materie penală. Particularități ale modului de formulare a comisiei rogatorii.	0	2
11.	Recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor străine în materie civilă. Circulația hotărârilor judecătorești și a altor acte în cadrul Uniunii Europene.	0	2
12.	Recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor străine în materie penală.	0	2
TOTAL		6	20

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
<i>Tema 1. Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie civilă. Instrumente bilaterale interstatuale.</i>		
<i>Ore de curs</i> - Reglementarea asistenței juridice internaționale în materie civilă și familială; - Scopul și domeniul de aplicare; - Competența națională în domeniul asistenței juridice internaționale în materie civilă și familială; - Cadrul legal aplicabil.	Metoda „Știu/Vreau să știu/Am învățat”. Metoda predării/învățării. Proiector, laptop.	Studiu individual de cercetare- Convenția privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale de la Minsk din 22 ianuarie 1993.
<i>Tema 2. Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie penală. Instrumente bilaterale interstatuale.</i>		
<i>Ore de curs</i> - Reglementarea juridică a asistenței juridice internaționale în materie penală; - Scopul și domeniul de aplicare; - Competența națională în domeniul asistenței	Prelegere, asalt de idei și studiu individual de cercetare.	Eseu - Particularitățile aplicării reciprocității în materia penală.

<p>juridice internaționale în materie penală;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motivele de refuz al asistenței juridice internaționale în materie penală; - Cadrul normativ aplicabil. 	Proiector, laptop.	
<p>Tema 3. Actele de procedură. Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare. Cererea de asistență judiciară internațională.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Obligația de comunicare. Actele procedurale. Termenul necesar comunicării; - Canalele de transmitere și forma de comunicare; Dovada comunicării; - Citarea martorilor, experților și persoanelor urmărite; - Neprezentarea martorilor, experților. Refuzul de a depune mărturii. Imunități. 	<p>Exercițiu practic.</p> <p>Foi A4, pix</p> <p>Lucrul pe text.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind comunicarea și notificarea de acte judiciare și extrajudiciare în străinătate de la Haga din 15 noiembrie 1965;</p> <p>Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale straine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961</p>
<p>Tema 4. Comisiile rogatorii internaționale. Citarea martorilor și a experților.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiunea comisiei rogatorii. Obligația de executare. Obiectivele; - Audierile prin teleconferință; - Transmiterea informațiilor. Supravegherea transfrontalieră. 	<p>Rezolvarea în grup a spețelor.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind procedura civilă adoptată la Haga la 1 martie 1954;</p> <p>Formularea comisiei rogatorii în baza principiului reciprocității.</p>
<p>Tema 5. Solicitări de informații și acte extrajudiciare. Obținerea de informații referitoare la dreptul străin.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cadrul juridic convențional; - Curtoazia internațională, sub rezerva principiului reciprocității; - Autoritățile abilitate să formuleze cererea de informații; - Transmiterea cererii de informații; - Autoritățile abilitate să răspundă. 	<p>Dezbateri - jurisprudența națională.</p> <p>Proiector, laptop.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială, adoptată la 18 martie 1970;</p> <p>Convenția Europeană în domeniul informației asupra dreptului străin din 7 iunie 1968 de la Londra;</p>

		Acordul european de transmitere al cererilor de ajutor judiciar, Stasbourg, 1977.
Tema 6. Aspecte civile de cooperare în domeniul stării civile. Obținerea pensiei de întreținere. Încuviințarea adopției. Particularități de cooperare în materie succesorală.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundamentul juridic; - Procedura de solicitare a actelor de stare civilă; - Conținutul și forma cererii; - Extrasele multilingve în contextul european; - Cererea și mijloacele de probă pentru obținerea pensiei de întreținere; - Procedura și practica curentă în vederea încuviințării adopției. - Procedura succesorală cu elemente de extraneitate. 	<p>Seminar cu rezolvare de spețe și simularea procesului de judecată cu litigii în domeniul familial și succesoral.</p>	<p>Studiu individual de cercetare -Convenția privind eliberarea extraselor multilingve de pe actele de stare civilă din 8 septembrie 1976 de la Viena;</p> <p>Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate din 20 iunie 1956 de la New-York.</p>
Tema 7. Proceduri speciale în cadrul Uniunii Europene: somația europeană de plată, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, obținerea pensiei de întreținere din străinătate, proceduri colective.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Somația europeană de plată; - Procedura cu privire la cererile cu valoare redusă - Obținerea pensiei de întreținere din străinătate, - Proceduri colective. 	<p>Participare la dezbateri. Proiect, laptop.</p>	<p>Seminar dezbateri- Avantajele procedurilor speciale cu o reglementare simplificată.</p>
Tema 8. Extrădarea. Procedura extrădării în cazul în care Republica Moldova este stat solicitant. Procedura extrădării în cazul în care Republica Moldova este stat solicitat.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiunea de extrădare. Persoanele pasibile de extrădare și persoanele care nu pot fi extrădate. - Cererea de extrădare și actele anexate. Concursul de cereri. - Arestul provizoriu. Sesizarea instanței judecătorești. Reținerea în vederea extrădării. - Procedura examinării demersului de extrădare. Extrădarea simplificată. - Predarea persoanei extrădate. Termenii pentru predare. Predarea amânată. 	<p>Metoda asaltului de idei - (Brainstorming-ul)</p>	<p>Cadrul legi aplicabil. Pregătirea și prezentarea referatelor.</p>

<p>Predarea temporară. Tranzitul.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Solicitarea extrădării de către Republica Moldova. 		
<p>Tema 9. Transferul persoanelor condamnate. Republica Moldova ca stat de condamnarea. Republica Moldova ca stat de executare.</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Condițiile de fond și de formă a transferului ; - Republica Moldova ca stat de executare; - Procedura soluționării cererii de transfer; Consecințele transferului. - Republica Moldova ca stat de condamnare; - Acceptul sau refuzul transferului; - Republica Moldova ca stat de tranzit. 	<p>Problematizarea.</p> <p>Studii de caz.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>Pregătirea și prezentarea referatelor.</p>
<p>Tema 10. Transferul de proceduri în materie penală. Particularități ale modului de formulare a comisiei rogatorii.</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Procedura preluării de către autoritățile centrale ale Republicii Moldova a urmăririi penale; - Obligativitatea preluării urmăririi penale. Temeiurile preluării urmăririi penale. - Procedura de preluare a cauzelor penale aflate în faza judiciară a procesului penal; - Transmiterea procedurilor represive către autoritățile străine; - Transmiterea cauzelor penale aflate în faza de urmărire penală a procesului penal și a celor aflate în examinare judiciară. Efectele transmiterii procedurilor penale. 	<p>Metoda mozaicului.</p>	<p>Rezolvarea spețelor - Aspecte practice privind executarea comisiilor rogatorii parvenite din străinătate.</p>
<p>Tema 11. Recunoașterea și executarea hotărârilor străine în materie civilă. Circulația hotărârilor judecătorești și a altor acte în cadrul Uniunii Europene.</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Executarea hotărârilor străine în materie civilă în Republica Moldova; - Condițiile de regularitate internațională; - Procedura de recunoaștere; Consecințele executării; - Temeiurile de refuz stabilite de legislația Republicii Moldova; - Procedura executării hotărârilor naționale în străinătate. 	<p>Seminar practic.</p> <p>Studii de caz.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>Redactarea de către audienți a proiectelor și cererilor de încuviințare a executării hotărârilor judecătorești.</p>
<p>Tema 12. Recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor străine în materie penală.</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Executarea hotărârilor penale străine în 	<p>Seminar practic.</p>	<p>Redactarea de către audienți a proiectelor și</p>

<p>Republica Moldova;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Condițiile speciale de admisibilitate. Limitele executării; - Procedura de recunoaștere; Consecințele executării; - Executarea hotărârilor ale Republicii Moldova străinătate; Condițiile delegării executării; - Procedura executării hotărârilor naționale în străinătate. Consecințele formulării cererii de încuviințare a executării. 	<p>Studii de caz.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>cererilor de încuviințare a executării hotărârilor judecătorești.</p>
---	---	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri verbale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- pregătirea unui referat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua prin colocviu, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și penală.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative:

1. Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a energiei Atomice și Statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112 din 02.07.2014.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV, din 14 martie 2003.
3. Codul Penal al Republicii Moldova nr.985-XV, 18 aprilie 2002.
4. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
5. Decret pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintelui Republicii Moldova nr.1506-III (31.10.2003).
6. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr.371-XVI din 01.12.2006.
7. Legea reglementării de stat a activității comerciale externe Nr.1031-XV din 8.06.2000.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea operativă și de investigații, nr. 727-XIV din 16.12.1999.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la Statutul refugiaților nr.1286-XV (25.06.2002).
10. Regulamentul cu privire la organizarea activității de asistență juridică internațională a Procuraturii Generale (21.03.2005).
11. Legea Republicii Moldova Nr. 845-XII din 3.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.
12. Legea Nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului.

13. Legea Republicii Moldova Nr. 866-XIV din 10.03.2000 privind barierele tehnice în calea comerțului.
14. Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV (02.06.2000).
15. Codul familiei al Republicii Moldova din 26.10.2000.
16. Codul civil al Republicii Moldova din 6.06.2002.
17. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova din 30.05.2003.
18. Legea Republicii Moldova Nr. 81-XV din 18.03.2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător.
19. Legea Republicii Moldova Nr. 264-XV din 15.07.2004 cu privire la documentul electronic și semnătura digitală.
20. Legea Republicii Moldova Nr. 284-XV din 22.07.2004 privind comerțul electronic.
21. Legea Nr. 134-XVI din 14.06.2007 cu privire la mediere .
22. Legea Nr. 23-XVI din 22.02.2008 cu privire la arbitraj .
23. Legea Nr. 24-XVI din 22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional .
24. Legea Nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției.
25. Legea Republicii Moldova cu privire la poliție, nr.416 din 18.12.1990.

I. Instrumente internaționale aplicabile

1. Convenția privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine din 10.06.58.
2. Convenția privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, adoptată la Haga la 15 noiembrie 1965.
3. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000
4. Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptat la New- York la 15.11.2000
5. Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptat la New-York la 15.11.2000.
6. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (4.11.1950).
7. Convenția europeană de asistență juridică internațională în materie penală (20.04.1959) și Protocolul ei (17.03.1978).
8. Regulile standardelor minimale de tratare a deținuților (1955).
9. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
10. Convenția împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
11. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infrațiunilor și abuzurilor de putere (1985).
12. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988).
13. Declarația universală a drepturilor omului (10.12.1948).
14. Convenția de la Haga privind procedura civilă din 01.03.54
15. Convenția europeană de extradare din 13.12.57 //Tratate internaționale 1/318, 1998 și Protocoalele adiționale acesteia (15.10.1975, 17.03.1978).
16. Hotărîrea Parlamentului nr.1136-XII din 04.08.92 pentru aderare la Convenția de la Haga privind procedura civilă.
17. Hotărîrea Parlamentului nr.87-XIV din 10.07.98 privind aderarea la Convenția privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale.

18. Legea nr. 88-XVI din 20.04.2006 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate.
19. Legea Nr.13 din 17.02.2012 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială.
20. Legea nr. 724 – XV din 07.12.01 pentru ratificarea Convenției Europene în domeniul informației cu privire la dreptul străin și a Protocolului adițional la Convenția Europeană în domeniul informației cu privire la dreptul străin
21. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970).

II.Instrumente internaționale regionale

1. Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală
2. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului. nr.402-XIII din 16.03.95
3. Protocolul la Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22 ianuarie 1993. Ratificat prin Legea R.Moldova nr.164-XV din 04.04.2003

III.Instrumente bilaterale interstatale

1. Tratat între Republica Moldova și Republica Lituania cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487a-XIII din 10.06.93.
2. Tratat între Republica Moldova și Republica Letonă cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XII din 10.06.93.
3. Tratat între URSS și Republica Socialistă Cehoslovacă privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Cehă.
4. Tratat între URSS și Republica Populară Ungară privind acordarea asistenței juridice în materie civilă, familială și penală, și Protocolul la acesta Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Ungaria.
5. Tratat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1018-XII din 03.12.96.
6. Acord între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1017-XIII din 03.12.96.
7. Tratat între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.260-XIII din 04.11.94.
8. Tratat între Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.261-XIII din 04.11.94.
9. Tratat între Republica Moldova și Republica Azerbaidjan cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Legea nr.33-XVI din 14.04.2005.

Jurisprudență/Practica judiciară:

1. Hotărârea Plenului CSJ cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor în care părțile au încheiat convenția de arbitraj din 30.03.2015.

2. Hotărârea Plenului CSJ pentru completarea și modificarea Hotărârii Plenului CSJ nr.7 din 23 februarie 1998 “Despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației privind recunoașterea și executarea hotărârilor instanțelor judecătorești și arbitrate străine pe teritoriul Republicii Moldova”, cu modificările introduse prin hotărârile Plenului nr.38 din 20.12.1999 și nr.10 din 22.12.2008 nr.7 din 29.06.2009.
3. Recomandarea nr. 27a CSJ privind soluționarea cauzelor penale expediate în instanțele de judecată de către Ministrul Justiției al Republicii Moldova prin acceptarea transferului procedurii penale.
4. Recomandarea nr. 26a CSJ privind imunitatea misiunilor diplomatice.
5. Dosarul nr. 4ac-14/14 Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicabilitatea prevederilor art.460 alin.(1) lit.j) Cod de procedură civilă (Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în pricinile cu element de extraneitate în procesul privind protecția în străinătate a proprietății intelectuale a unei persoane domiciliată în Republica Moldova, persoana este cetățean al Republicii Moldova sau apatrid, iar prin convenția părților nu s-a stabilit o altă competență)

Literatură didactică și științifică:

1. Bostan G., Lupan O., Mironov V., Nagacevschi V., Ghid privind aplicarea Convenției privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale....., ed. ARC, Chișinău, 2000,
2. Căpățînă O., Asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, ed.Universul Juridic, București, 2008.
3. Cristiean V., Asistența juridică internațională în materie penală, teză de doctorat, Academia de Poliție A.I. Cuza, Facultatea de Drept, Bucuresti, 2009.
4. Radu Fl.R., Cooperarea judiciară internațională și europeană în materie penală, Ed. Wolters Kluwer, 2009.
5. Ghid de cooperare judiciară internațională în materie civilă și comercială, <http://www.just.ro/Sectiuni/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Ghiddecooperare%C3%AEenmateriecivil%C4%83%C5%9Ficomercial%C4%83/tabid/736/Default.aspx>
6. Lupulescu N., Extrădarea, Ed. Luceafărul, București, 2004.
7. Marian A., Molcean A., Scobioală-Sârcu D., Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională, ed. Bons Offices, 2010, 220 p.
8. Stănescu Ș.-A. Cooperarea judiciară internațională în materie civilă, ed. Hamangiu, București, 2014.
9. Stănoiu, R. M. - „Asistența juridică internațională în materie penală”, Editura Academiei R.S.R., 1977;
10. Васильев Ю.Г. Институт выдачи преступников (экстрадиции) Москва 2002.